

Dato: 10. oktober 2007
Arkivnummer: 2767-108752
Til: Fødevareministeren og Miljøministeren
Sagsbehandler: Rikke Lundsgaard, 39 17 40 37, rl@dn.dk

Hvordan sikrer vi de natur- og miljøværdier, der forsvinder med brakken?

De betydelige natur- og miljømæssige fordele, som brakken medfører, må ikke gå tabt når brakforpligtelsen nedsættes til 0%. Derfor foreslår Danmarks Naturfredningsforening bl.a., at der udlægges udyrkede arealer langs alle vandløb og søer og der overføres flere midler til natur- og miljøformål fra landbrugsstøtten.

Hvad kan brakken

Brakken er indført som en såkaldt markedsordning. Men den er i tidens løb vokset i betydning som natur- og miljøpolitisk instrument. Et reduceret brakareal vil have en negativ effekt på natur- og miljøværdierne.

Brakarealerne indgår i opfyldelsen af målsætningerne for Vandmiljøplan II og III og Pesticidhandlingsplan III. Desuden bidrager arealerne til en generel reduktion i pesticidanvendelsen og til at skaffe refugier for planter og dyr i landbrugslandet. Derudover er brakken vigtig i sammenhæng med opfyldelsen af de kommende vand- og naturplaner samt i opfyldelsen af målene for den fælles-europæiske landbrugspolitik, CAP.

Natur

Brakmarkerne er med til at forøge naturindholdet og variationen i landbrugslandet betragteligt. Undersøgelser viser at de braklagte arealer er blevet vigtige tilholdssteder for mange arter, der tidligere var i tilbagegang. Der er flere fugle, bl.a. den sjældne stillits, agerhøner og bomlærker. Sommerfugle som perlemorssommerfugl, rødpletet blåfugl, køllesværmer og den farvestrålende blodplet. Desuden tjener brakarealerne som spredningskorridorer for frøer, tudser og salamandre, der alle har svært ved at krydse intensivt dyrkede marker.

Forsvinder brakarealerne der hvor naturen har mest gavn af dem, vil det være stik imod regeringens overordnede mål om at standse tilbagegang i den biologiske mangfoldighed senest i 2010 og stik imod intentionerne i regeringens naturpolitiske redegørelse, som skal "sikre, at landbruget tager større natur- og miljøhensyn".

Pesticider

Mere jord under plov medfører et større sprøjtemiddelforbrug. De braklagte arealer må ikke sprøjtes og er derfor med til at reducere det generelle pesticidforbrug. Der, hvor brakken er placeret langs vandløb og søer, er den også med til at beskytte disse miljøer mod spredning af sprøjtemidlerne gennem udvaskning eller vindpåvirkning.

I anbefalingerne til Pesticidhandlingsplan III står "Mål om friholdelse af arealer langs målsatte vandløb og søer over 1000 m². Virkemidlerne er etablering af randzoner og *mere målrettethed i braklægning*".

Pesticidhandlingsplanens mål er fastsat for at reducere pesticidforbruget til det lavest mulige i Danmark. Derfor vil større arealer under plov have negative konsekvenser for *formålet* med pesticidhandlingsplanen. Også selvom pesticidhandlingsplanens målopfyldelse gælder det gennemsnitlige sprøjtemiddelforbrug for det enkelte areal og derfor ikke direkte påvirkes af ophævelsen af brakforpligtelsen.

Næringsstoffer

Den danske natur er markant påvirket af næringsstoffer fra landbruget. Værdifulde næringsfattige naturtyper som heder, overdrev er under hastig forandring og vandmiljøet er stadig nødlidende på trods af tre vandmiljøplaner over de sidste 20 år.

Næringsstofftilførslen og næringsstofbelastningen vil stige, hvis man inddrager mere jord til dyrkningsjord. Brakken bidrager med 10% af reduktionen i kvælstofforbrug i form af handelsgødning ifølge slutevalueringen af Vandmiljøplan II.

Fosforudvaskningen, som udgør en stor del af miljøbelastningen af vores søer, kan reduceres ved hjælp af brak. "Der gennemføres en målrettet indsats i forhold til fosforudledningen. Der udlægges op mod 30.000 ha 10 m dyrkningsfrie randzoner langs vandløb og søer frem mod 2009, samt yderligere 20.000 ha frem mod 2015. Randzonerne etableres ved frivillig omplacering af *brak* langs søer og vandløb", som der står i aftaletaksten for Vandmiljøplan III.

Forslag til erstatning af brakken

Danmarks Naturfredningsforening lægger vægt på at vi i Danmark udnytter bortfaldet af brakforpligtelsen til at sikre en mere målrettet natur- og miljøindsats, end den hidtidige brakordning kunne. Naturkvaliteten skal i højsædet. Derfor er det vigtigt at opretholde en stor del af de nuværende arealer i en uopdyrket tilstand.

Danmarks Naturfredningsforening peger på følgende konkrete tiltag:

Nu, primo 2008 skal der:

- Etableres obligatoriske dyrkningsfrie randzoner på ti meter langs alle målsatte og ikke specielt målsatte vandløb og søer over 100 m².
- Etableres og/eller opretholdes uopdyrkede arealer på højtliggende, især sandede arealer, arealer omkring væld og kilder, kystnære arealer og arealer op ad andre værdifulde naturtyper, som f.eks. overdrev.
- Ske reduktion i normtallene for kvælstof for at sikre at der ikke sker en øgning i det samlede kvælstofforbrug.
- Ske skærpelse af målsætningen for pesticidhandlingsplanen, så der sker en procentvis reduktion i måltallet for behandlingshyppigheden svarende til den procentvise stigning i jord i omdrift.

Medio 2008:

- Når den fælleseuropæiske landbrugspolitik gennemgår sit såkaldte helbredstjek i 2008, foreslår Danmarks Naturfredningsforening, at der indføres en 20 % obligatorisk modulering af støttemidler fra søjle 1 til søjle 2. Hvis det ikke kan lade sig gøre, at opnå enighed blandt medlemsstaterne om dette, foreslår foreningen, at Danmark indfører en tilsvarende modulering nationalt.

Efter 2008:

- Hovedparten af landdistriktsstøtten bør tilgodesee natur- og miljøformål. Danmarks Naturfredningsforening lægger vægt på en gennemskuelig incitamentsmodel, der sikrer en permanent udtagning af de relevante arealer, aktiv tilpasning af landbrugsdriften så den tilgodeser specifikke natur- og miljøhensyn og obligatorisk naturpleje.
- Foreningen foreslår, at der mindst udtages 200.000 ha (svarende til brakarealet midt i 1990'erne) udover de permanente græsarealer, der udgør ca. 175.000 ha.